

E. TOMAŠEVIĆ, *U ateljeu*. Zagreb, Moderna galerija

Narodnome muzeju u Budimpešti i naziva *Budimpeštanskim kodeksom* zbog dviju minijatura iz XIV. st. (grb grada Splita; Majka Božja s Djetetom, Sv. Dujmom i Sv. Stašom) te najpotpunijega i kronološki najvjerodostojnijega zapisa o vratnicama majstora Buvine.

BIBL.: *Kronika* (hrv. prijevod i uvod V. Rismonda), Split 1977.

LIT.: S. Gunjača, *Ispravci i dopune starijoj hrvatskoj historiji*, I, Zagreb 1973. — D. Keckemet, *Ilustracije budimpeštanskog kodeksa arhidakona Tome*, Gunjačin zbornik, Zagreb 1980. V. Fo.

TOMAS, »pop i arhižakan senjski«, pisar i vjerojatno iluminator glag. *Vrbničkoga misala* (I) iz 1456. Iluminacija kodeksa djelo je više ruku; popu Tomasu pripisuju se minijature s prikazom starozavjetnih proroka. U glag. inicijalima *TM* što su naslikani na nogavici jednoga proroka (f. 133 v) krije se vjerojatno njegov monogram.

LIT.: Minijatura u Jugoslaviji (katalog), Zagreb 1964.

TOMAS, Mario, slikar (Marinima, Bosna i Hercegovina, 10. VII. 1943). U slikarstvu samouk, blizak kolorizmu fovizma i ekspresionizma. U novijim kraljolicima i marinama naglašava učinak svjetlosti i dinamizam poteza (*Brodovi u luci*, 1990). U crtežima ugljenom i pastelom bliži je linearnome konstruktivizmu. Samostalno izlagao u Dubrovniku, Zadru, Rijeci, Opatiji, Beogradu, Zagrebu, Biogradu na moru, Veroni, Londonu, Ženevi i Frankfurtu. Bavi se scenografijom.

LIT.: V. Zlamalik, Mario Tomas (katalog), Biograd na moru 1990.

TOMAŠ, selo I od Bjelovara. Kapela Sv. Tome jednobrodna je gotička građevina s poligonalnim svetištem i sakristijom do njega. U svetištu su ostaci kasnogotičkoga svoda i prozori s kružištem. Zvonik je novijega datuma. U crkvi su oltari i jastuci od kože ranobaroknoga tipa.

LIT.: Z. Horvat, *Profilacije gotičkih svodnih rebara*, Peristil, 1969—1970, 12—13.

TOMAŠEVIĆ, Ernest, slikar (Krapina, 12. I. 1897 — Zagreb, 8. V. 1980). Diplomirao na Akademiji u Zagrebu 1921 (Lj. Babić). Usavršavao se u Kunstgewerbemuseumu u Berlinu 1921—23 (E. Orlik). U Zagrebu je (s O. Postružnikom) vodio priv. umjetničku školu 1923—30. Suraduje s Lj. Babićem prigodom opremanja Kulturno-historijske izložbe grada Zagreba (1925), a na poticaj H. Juhna počinje se baviti keramikom. U njegovim obojenim keramoskulpturama naglašeni su groteskni oblici (*Rokoko figura*, oko 1926); poslije toga oslikava tanjure i druge dekorativne predmete. Na Proljetnome salonu 1927. pobuđuje pozornost crtežima aktova, izvedenima na novinskome papiru. Nacrte za opreme knjiga i ilustracije pokazuje na Međunarodnoj izložbi u Leipzigu 1927, a 1929. ponovno boravi u Berlinu. U Zagrebu suraduje s istaknutim hrv. arhitektima (S. Planić, J. Denzler, D. Ibler, M. Kauzlarić, D. Galić) i predaje na Obrtnoj školi 1933—40. Poslije toga je nastavnik na Akademiji (1940—49) i Akademiji primijenjene umjetnosti (1949—55). Sudjelovao na izložbama »Zemlje« (1934, 1935), izlagao s grupom »Djelo«, »Grupom trojice« i »Grupom hrvatskih umjetnika«.

Premda slikar isprekidana djelovanja i raznovrsnih interesa, T. je u svojem djelu rekapitulirao osnovna iskustva modernoga hrv. slikarstva u prvoj pol. XX. st. U ranim litografijama i bakropisima pomiruje uravnoteženu kompoziciju i slobodno shvaćanje prostora (*Oranice u Zagorju*, 1920; *Trsje*, 1920; *Cirkus Busch u Berlinu*, 1922), dok se u njegovim erotskim crtežima osjeća odjek Kraljevićeva načina. U nizu aktova iz 30-ih godina težište je na bogatu kolorističkom strukturiranju površine (*Akt u naslonjaču*, oko 1932). Poslije dodira s ekspresionizmom, u ciklusu crteža *Selo* (1934) približava se socijalnome programu »Zemlje«. Slike iz toga razdoblja građene su čistom bojom, plošno postavljenom na podlogu (*Komiža*, 1934). Sa svojih ljetnih putovanja donosi cikluse crteža, akvarela i tempera neposredna i oslobođena rukopisa (*Iz života ribara*, Po